

Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder
Postboks 788, Stoa
4809 ARENDAL

Kontaktperson: Kate Nystedt, Sara Grindaker, Pål Aasvestad, Therese Jeanette Mosti
Vår dato: 30.06.2017
Vår referanse: 17/1
Rundskriv erstatter: 2015-6

Kommentarer til lov 16 januar 2004 nr 5 og forskrift 1 april 2004 nr 611 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (husdyrkonsesjonsregelverket)

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
2. Begrepsforklaring	2
3. Formål	3
4. Konsesjonsgrenser, forholdstall og dyreslag	3
4.1 Konsesjonsplikt	3
4.2 Konsesjonsgrenser	4
4.3 Forholdstall	5
5. Andre forhold som utløser konsesjonsplikt	5
5.1 Felles eierinteresser	5
5.2 Økonomiske interesser i samme produksjon	6
5.3 Produksjon på samme eiendom	9
6. Unntak fra konsesjonsplikten	10
6.1 Odelsrett	10
6.2 Ekteskap/samboerskap	11
7. Vilkår for å få konsesjon	11
7.1 Konsesjon i særlige tilfeller	12
7.2 Avslag på søknad om konsesjon	13
8. Konsesjonspliktig produksjon	13
8.1 Produksjon over to år	13
8.2 Omlegging av produksjonen for produsenter med konsesjon	14
9. Purkeringer	15
9.1 Vilkår og konsesjonsgrenser for purkeringer	15

9.2	Samarbeid i purkeringer.....	16
9.3	Søknadsprosedyre	16
10.	Bortfall av konsesjon.....	17
11.	Opplysningsplikt og kontroll	17
11.1	Om kontroll av foretak med eggproduksjon	18
11.2	Om kontroll av foretak med kombinert svineproduksjon.....	19
12.	Reaksjoner på ulovlig produksjon.....	20
12.1	Pålegg og tvangsmulkt.....	20
12.2	Gjennomføring av vedtak	21
12.3	Tilbaketrekking av konsesjon	21
12.4	Standardisert erstatning.....	22
12.5	Straff	26
13.	Søknadsbehandling	27
13.1	Søknad om konsesjon	27
13.2	Delegering.....	27
13.3	Klage.....	27

1. Innledning

Dette rundskrivet erstatter rundskriv 2015-6. Nytt for rundskriv 2017-16 er kontroll av eggproduksjon og kombinert svineproduksjon, ny forståelse av toårsregelen, flere eksempler på utregning av standardisert erstatning og en oppdatering av kapittel 5.2 om driftsfellesskap. Videre er det gjort enkelte språklige endringer.

Rundskrivet skal gi utfyllende kommentarer til lov 16. januar 2004 nr. 5 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (heretter kalt loven), og den tilhørende husdyrkonsesjonsforskriften (heretter kalt forskriften). Meningen med dette rundskrivet er å gi fylkesmannen en beskrivelse med enkelte eksempler på hvordan husdyrkonsesjonsregelverket skal forstås. Ved siden av dette generelle rundskrivet, vil det årlig utarbeides et kontrollrundskriv i forbindelse med kontroll etter regelverket.

For øvrig vises det til forskrift 19.12.2014 nr. 1817 om produksjons- og avløsertilskudd i jordbruket med tilhørende rundskriv. Det kan være viktig å se dette i sammenheng med husdyrkonsesjonsregelverket, spesielt med tanke på saker som omhandler driftsfellesskap i svine- og fjørfeproduksjon.

2. Begrepsforklaring

Nedenfor følger en kort beskrivelse av begreper brukt i rundskrivet.

Begrep	Beskrivelse
--------	-------------

Konsesjonsregulert produksjon	Gjelder all svine- og fjørfeproduksjon. At produksjonen er konsesjonsregulert vil si at det er satt grenser for hvor stor produksjon det er lovlig å ha for hver enkelt produsent.
Konsesjonsgrense / konsesjonsfri grense	Grense for hvor stor produksjon det er lovlig å ha uten konsesjon. Grensen gjelder per produsent/foretak og per gårds- og bruksnummer.
Konsesjonsfri drift	Betegnelse på all produksjon som drives under konsesjonsgrensen.
Konsesjonsenhet	Felles enhet på produksjonsomfang for all konsesjonsregulert produksjon. Antall dyr blir regnet om til antall konsesjonsenheter.
Konsesjon	Tillatelse til å produsere ut over den konsesjonsfrie grensen. Konsesjon er innvilget etter antall dyr, og er knyttet til en fysisk / juridisk person, og et gitt gårds- og bruksnummer.
Konsesjonsplikt	Konsesjonsplikt inntreer når produksjonsomfanget går ut over den konsesjonsfrie grensen eller gitt konsesjon.
Konsesjonsinnehaver	Den produsenten eller det foretaket som har konsesjon til å produsere ut over den konsesjonsfrie grensen.

3. Formål

Formålet med ordningen er gjengitt i lovens § 1:

«§ 1. Formål

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.»

Loven skal bidra til å fordele de kraftfôrbaserte produksjonene på flere enheter, opprettholde en differensiert bruksstruktur med basis i familiejordbruket, og forhindre en utvikling mot store industrialiserte enheter. Dette gjøres ved å regulere det maksimale produksjonsomfanget av svine- og fjørfeproduksjon hos den enkelte produsent, og på den enkelte eiendom.

4. Konsesjonsgrenser, forholdstall og dyreslag

4.1 Konsesjonsplikt

Loven bestemmer at ingen svine- og fjørfeprodusenter kan produsere mer enn konsesjonsgrensen uten å ha innvilget konsesjon. Dette gir en konsesjonsplikt, som beskrevet i lovens § 2:

«§ 2. Konsesjonsplikt

Uten konsesjon fra departementet kan ingen produsere et større antall svin eller fjørfe enn Kongen har bestemt. Departementet kan gi forskrift om konsesjonspliktens virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling.

Konsesjoner er tilknyttet en fysisk eller juridisk person og et bestemt gårds- og bruksnummer. Departementet kan i særlige tilfeller samtykke i at konsesjonen flyttes til et annet gårds- og bruksnummer.»

I første ledd er det beskrevet at produksjonsomfanget hos den enkelte skal reguleres. Hvilke grenser som gjelder for produsenter uten konsesjon, er gitt i forskriftens § 1.

I andre ledd står det at en konsesjon kun skal gis til en fysisk eller juridisk person, og at den gjelder et bestemt gårds- og bruksnummer. Med juridisk person menes et rettssubjekt som opptrer utad som en enhet, og erverver rettigheter og plikter. Dette kan være ulike selskapsformer og stiftelser.

Fylkesmannen er førsteinstans ved forvaltning av husdyrkonsesjonsregelverket, og fatter vedtak om konsesjon. Fylkesmannen sender opplysninger om konsesjonen til Landbruksdirektoratet. Hovedregelen er at det ikke skal gis tillatelse til å endre konsesjonens stedlige tilknytning. Det finnes unntak, for eksempel dersom eiendommen blir ekspropriet. Flytting av konsesjonen gir ikke grunnlag for økt konsesjon.

4.2 Konsesjonsgrenser

Konsesjonsgrensene er gitt i forskriftens § 1:

«§ 1. Konsesjonsgrenser

Grensene for svine- og fjørfehold som kan drives uten departementets tillatelse er;

1. slaktekyllingproduksjon med inntil 280 000 omsatte og slaktede kyllinger pr. år eller
2. kalkunproduksjon med inntil 60 000 omsatte og slaktede kalkuner pr. år eller
3. eggproduksjon med maksimalt 7.500 innsatte høner på ethvert tidspunkt eller
4. svineproduksjon med inntil 2.100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år, eller maksimalt 105 innsatte avlspurker på ethvert tidspunkt eller
5. satellitt i purkering med inntil 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2.100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år.

For nav i purkeringer kan det innvilges konsesjon for inntil 450 innsatte avlspurker.»

Slaktekyllinger, kalkuner og slaktegriser reguleres som antall omsatte og slaktede dyr pr. år. Høner og avlspurker reguleres som innsatte dyr på ethvert tidspunkt.

Det må søkes om konsesjon for å opprette nav i purkeringer. Fylkesmannen kan innvilge konsesjon for inntil 450 avlspurker i navet i purkeringen.

4.3 Forholdstall

Forskriftens § 4 gir nærmere definisjoner av dyreslagene som er regulert:

«§ 4. *Definisjoner*

1. Som slaktekylling regnes slaktekylling fra en ukes alder.
2. Som kalkun regnes kalkun fra en ukes alder.
3. Som høne regnes høne fra 20 ukers alder som produserer egg til konsum eller rugeeggproduksjon.
4. Som slaktegris regnes gris fra 50 kg levende vekt.
5. Som avlspurke regnes gris som har født minst ett kull.
6. Med purkering menes driftsopplegg der en produsent med en besetning av avlspurker (nav) leier ut høydrektige avlspurker til flere produsenter (satellitter) for smågris eller slaktegrisproduksjon.»

I definisjonen i § 4 står det at gris fra 50 kg levende vekt regnes som slaktegris. Ungpurker over 50 kg levende vekt som slaktes før de har griset, vil derfor telle med i konsesjonssammenheng. Det samme gjelder råner med levende vekt over 50 kg. Disse skal telle med når de omsettes eller slaktes. Avlspurker reguleres som innsatte dyr, og skal derfor ikke regnes med en gang til når de slaktes.

Høner reguleres fra 20 ukers alder, selv om de ikke har begynt å verpe ved 20 ukers alder, men ved et senere tidspunkt. Definisjonen peker på hva de er tenkt å nyttes til.

5. Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

Lovens § 3 regulerer hvilke andre forhold enn produksjon ut over konsesjonsgrensene, som utløser konsesjonsplikt. Dette knytter seg til eierinteresser og økonomiske interesser. § 3 lyder:

«§ 3. *Andre forhold som utløser konsesjonsplikt*

Dersom to eller flere konsesjonsregulerte produksjoner har felles eierinteresser, inntre konsesjonsplikt dersom det samlede produksjonsomfang overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Det samme gjelder dersom to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha økonomiske interesser i samme produksjon.

Dersom den samlede produksjonen på samme eiendom overskrider grensen for konsesjonsfri drift, inntre konsesjonsplikt.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om konsesjonsplikten etter første ledd.»

5.1 Felles eierinteresser

Lovens § 3 første ledd første punktum, skal dekke alle former for foretak som en fysisk eller juridisk person har eierinteresser i, direkte eller indirekte. Dersom to eller flere foretak har «felles eierinteresser» i samme produksjon, kan ikke deres samlede produksjon overstige konsesjonsgrensen. Dersom produsentenes samlede produksjon overstiger konsesjonsgrensene i forskriftens § 1, inntre konsesjonsplikt og det skal ilegges standardisert erstatning for den produksjonen som overstiger konsesjonsgrensen.

At både direkte og indirekte eierinteresser omfattes av bestemmelsen, innebærer at en produsent som driver konsesjonsregulert produksjon ikke kan være aksjonær, eller ha andeler i andre foretak som driver med konsesjonsregulert produksjon dersom den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen.

Felles eierinteresser kan få betydning for utmålingen av produksjonstilskudd, jf. forskrift 19.12.2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (produksjonstilskudds- og avløserforskriften).

En vurdering av felles eierinteresser kan beskrives med et eksempel: Pedersen driver et enkeltpersonforetak (ENK), og har eierinteresser i tre aksjeselskap (AS). Den samlede produksjonen i Pedersens ENK, samt i de tre ASene kan ikke overstige grensen for konsesjonsfri drift eller innvilget konsesjon. Dette fordi Pedersen har eierinteresser i alle de fire foretakene.

Felles eierinteresser kan også eksemplifiseres slik: Andersen er eier av foretaket Andersen drift AS. Mortensen er eier av foretaket Mortensen drift AS. Andersen drift AS og Mortensen drift AS er igjen eiere av foretaket A & M drift AS. Siden Andersen og Mortensen har direkte eller indirekte eierinteresser i disse tre foretakene, kan ikke den samlede produksjonen for foretakene overstige den konsesjonsfrie grensen eller innvilget konsesjon.

5.2 Økonomiske interesser i samme produksjon

Konsesjonsplikt inntreer også når to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha «økonomiske interesser i samme produksjon», jf. lovens § 3 første ledd andre punktum. Med *økonomiske interesser i samme produksjon* menes at to eller flere har hatt et så tett samarbeid at de har oppnådd, eller hatt muligheten til å oppnå, økonomisk gevinst eller fordel av samarbeidet. Terskelen for samarbeid er overtrådt når samarbeidet er så viktig eller omfattende at det vil få merkbare økonomiske konsekvenser å bryte ut av det.

Det er ikke tillatt å slå sammen produksjoner på flere eiendommer til én større enhet. Forbudet samsvarer med lovens formål om å bremse utviklingen mot store enheter innenfor de kraftfôrkrevende produksjonene. Det presiseres at det er tillatt å samarbeide om produksjonen dersom den samlede produksjonen ikke overstiger konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at et slikt samarbeid kan få betydning for utbetaling av produksjonstilskudd.

Selv i tilfeller hvor den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen, kan noe samarbeid mellom produsentene aksepteres. Samarbeidet anses først å være ulovlig når det blir så tett og omfattende at produsentene har økonomisk interesse i samme produksjon, det vil si når samarbeidet er så viktig eller omfattende at det vil få merkbare økonomiske konsekvenser å bryte ut av det.

For å avgjøre om det foreligger et ulovlig samarbeid – et driftsfellesskap –, må det foretas en konkret helhetsvurdering basert på de faktiske forholdene i hver enkelt sak. Nedenfor nevnes noen momenter som typisk kan være av betydning i vurderingen av om det foreligger et driftsfellesskap eller ikke. Momentene vil ha ulik vekt. Dette innebærer at i én

konkret sak vil ett moment alene kunne være tilstrekkelig for å konstatere driftsfellesskap, mens det i en annen sak kan være at flere momenter samlet gir grunnlag for en slik konstatering. Dette avhenger nærmere av graden, altså hvor sterkt momentene i seg selv indikerer at produsentene oppnår en fordel via samarbeidet. Landbruksdirektoratet understreker at listen over momenter ikke er uttømmende.

Momenter i en driftsfellesskapsvurdering kan blant annet være:

- økonomisk sammenblanding
- arbeidsinnsats
- driftsopplegg
- maskinfellesskap
- produksjon i samme anlegg
- geografisk nærhet

Dersom det kan påvises en **økonomisk sammenblanding** mellom to eller flere foretak, vil det være et tungtveiende moment for at det foreligger driftsfellesskap. Indikasjoner på økonomisk sammenblanding kan for eksempel være at det fremstår som tilfeldig på hvilket foretak ulike inntekter og utgifter er regnskapsført, at foretakene i samarbeidet leverer slakt på bare ett produsentnummer, eller det er manglende samsvar mellom fôrregnskap og dyretall i foretaket.

I en driftsfellesskapsvurdering kan det videre være av betydning å se nærmere på omfanget av egen og andres **arbeidsinnsats**. Hvis for eksempel en produsent gjør størstedelen av arbeidet i en annens produksjon, kan det etter omstendighetene være grunn til å tro at han har en tett tilknytning til, og muligens også økonomisk interesse i denne produksjonen. Videre vil det være relevant å se på om en produsents arbeid i en annens produksjon lønnes til markedspris.

Driftsopplegget er et tredje moment. Med dette menes at måten produsentene har organisert driften på, resulterer i en fordel for én eller begge/alle produsentene. Som eksempel kan nevnes felles håndtering av gjødsel, felles oppstalling og felles innkjøp av fôr eller dyr. Deler produsentene sentrale innsatsfaktorer som for eksempel pakkebånd eller fôringsanlegg, er det mye som taler for at dette i seg selv er nok til å konstatere at det foreligger et driftsfellesskap.

Videre kan **maskinfellesskap** være et relevant moment i en vurdering av om det foreligger driftsfellesskap. At foretakene har felles maskinpark er i utgangspunktet ikke tilstrekkelig til å konstatere driftsfellesskap, men et svært omfattende maskinfellesskap i tillegg til samarbeid på andre områder, kan indikere at samarbeidet er for tett.

Et femte moment er om foretakenes produksjon finner sted i **samme anlegg**. Et eksempel kan være to naboer som bygger et anlegg som går over begge eiendom. Et slikt samarbeid vil normalt måtte anses som ulovlig, selv om det kan dokumenteres at de enkelte produsenter for øvrig driver adskilt.

Geografisk nærhet kan være et viktig moment i en driftsfellesskapsvurdering. Foregår to produksjoner med nær beliggenhet til hverandre, kan dette trekke sterkt i retning av at det foreligger driftsfellesskap.

Særlig om relasjoner mellom produsenter

Nære relasjoner mellom produsenter, som familiære bånd, kan indikere at det foreligger et driftsfellesskap. Det understrekes at slike relasjoner ikke automatisk tilsier at produsentene har økonomiske interesser i samme produksjon. Imidlertid vil det på bakgrunn av slike relasjoner mellom produsentene være grunn til å vurdere nøye om de respektive produksjonene drives adskilt.

På grunn av det fellesskapet som for eksempel ektefeller eller samboere allerede har i form av blant annet å dele på bolig og utgifter i husholdningen, er det stor risiko for at det pågår et ulovlig samarbeid mellom disse dersom begge driver hver sin produksjon. En slik antakelse om ulovlig samarbeid styrkes ytterligere dersom ektefellene eller samboerne driver samme type produksjon, og dersom produksjonene foregår i nærheten av hverandre. I en vurdering av samarbeid mellom ektefeller eller samboere er det etter dette naturlig å ha som utgangspunkt at disse har en viss interesse i hverandres produksjoner. Med dette som utgangspunkt, er det av stor betydning for utfallet av driftsfellesskapsvurderingen at deres respektive produksjoner drives adskilt.

Hvis produsenter med nære familiære relasjoner deler opp en produksjon som tidligere ble drevet på en eiendom, er det stor sannsynlighet for at produksjonene etter oppdelingen ikke er tilstrekkelig adskilt driftsmessig. Det gjøres oppmerksom på at selv om produksjonene i et slikt tilfelle vurderes som tilstrekkelig adskilt på et tidspunkt, er det fare for at produksjonene blir mer integrert etter hvert som en følge av det fellesskapet som er etablert utenom driften. Om det foreligger ulovlig samarbeid bør derfor vurderes løpende.

Særlig om produksjon på utskilt tomt

De siste årene har det i flere saker blitt konstatert driftsfellesskap mellom produsenter etter husdyrkonsesjonsregelverket. Landbruksdirektoratet erfarer at det i flere av disse sakene har begynt med at produsenter har fått fradelt én eller flere tomter fra eiendommen sin. Deretter har det blitt etablert tilsvarende produksjon på den utskilte tomten, gjerne av noen produsenten har en nær relasjon til, og produsentene har begynt å samarbeide om driften på en slik måte at det konstateres driftsfellesskap etter produksjonstilskudds- og husdyrkonsesjonsregelverket. I slike situasjoner kan det være grunn til å anta at produsentene samarbeider for tett. Særlig gjelder dette dersom det i tillegg er nære relasjoner mellom produsentene. Produsenter som innretter driften sin på denne måten, må regne med å bli kontrollert. Det vises til rundskriv 2017-8 *Rundskriv om husdyrproduksjon ved fradeling av tomter etter jordlova*.

Innhenting av bevis i driftsfellesskapsaker

Som det fremgår overfor må sakens faktiske omstendigheter avklares i en driftsfellesskapsvurdering, og det må foretas en nærmere vurdering av bevisene som foreligger i saken. Det følger av lovens § 6 andre ledd at forvaltningen kan pålegge produsentene å godtgjøre, herunder fremlegge bevis for at det ikke pågår et ulovlig samarbeid. Hvilke dokumenter som i denne sammenheng bør framlegges må vurderes konkret.

Eksempler på dokumentasjon er:

- kontoutskrifter
- regnskap med bilag
- avregninger
- fakturaer
- forsikringsavtaler
- leieavtaler

med mer. Det vises til rundskrivets punkt 11 for nærmere omtale av opplysningsplikt etter lovens § 6.

Forholdet mellom driftsfellesskap etter produksjonstilskudd- og husdyrkonsesjonsregelverket

I produksjons- og avløsertilskuddsforskriften § 7 siste ledd er det opprettet en kobling mellom driftsfellesskapsvurderingen etter produksjonstilskuddsregelverket og driftsfellesskapsvurderingen etter husdyrkonsesjonsregelverket. Det fremgår her at dersom landbruksmyndighetene har konstatert at det foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter svine- og fjørfeproduksjonsloven § 3, skal det alltid anses å foreligge driftsfellesskap etter produksjonstilskuddsforskriftens § 7 andre ledd. Produksjons- og avløsertilskuddsforskriften trådte i kraft 1. januar 2015. § 7 siste ledd kommer derfor bare til anvendelse for forhold som har skjedd etter 1. januar 2015.

Eksempel på samarbeid

Samarbeid kan illustreres med et eksempel. Produsent Hansen og produsent Jensen driver konsesjonsregulert svineproduksjon på hver sin eiendom. Det er imidlertid kun Jensen som har fødebinger. Produsentene kjøper derfor inn felles purker som oppstalles hos Jensen. Smågrisen deles deretter mellom produsentene, og føres opp på hver sin eiendom med separat økonomi. Felles innkjøp av livdyr, hvor dyrene er deleid eller kun produserer hos den ene av innkjøperne, vil anses som driftsfellesskap.

5.3 Produksjon på samme eiendom

Produksjon som foregår på samme eiendom utløser konsesjonsplikt når antall dyr til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, jf. lovens § 2 andre ledd. Dette gjelder selv om det ikke foreligger felles eierinteresser eller økonomiske interesser mellom produksjonene.

Beskrivelsen av begrepet eiendom i lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 12 legges til grunn ved tolkningen av begrepet i denne lov. En tomt som er bortfestet regnes som *samme eiendom* som den eiendommen den er festet fra. Dette betyr at det ikke er tillatt å ha konsesjonsregulert produksjon på både festetomten og grunneiendommen, dersom den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen.

6. Unntak fra konsesjonsplikten

I forskriftens § 5 fremgår det hvilke forhold som kan gi unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd:

«§ 5. Unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd

Dersom en har drevet ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon i minimum ti år og overtar en eiendom med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon som en har odelsrett til, og produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd. Fylkesmannen kan dispensere fra tiårskravet.

Ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap der partene har hver sin ervervsmessige svine- eller fjørfeproduksjon som de har drevet i minimum tre år, og disse produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gis unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd.

Produksjonen kan ikke flyttes til annet gårds- og bruksnummer.»

Forskriftens § 5 er en *kan*-regel hvor Fylkesmannen må vurdere om det skal gis anledning til å gjøre unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd. Dersom en produsent ønsker å benytte seg av unntaket fra konsesjonsvilkåret i lovens § 3 første ledd, jf. forskriftens § 5, må produsenten sende søknad om dette til Fylkesmannen.

En forutsetning for å få unntak fra konsesjonsplikten, er at det er ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på eiendommene. Med ervervsmessig produksjon menes at produksjonen må ha et visst omfang, og at den er en del av næringen på landbrukseiendommen. Hobbyhold av svin eller fjørfe skal ikke danne grunnlag for å få innvilget konsesjon etter forskriftens § 5.

Det presiseres at Fylkesmannen ikke innvilger en konsesjon, men et *unntak* fra konsesjonsplikten i lovens § 3 første ledd.

6.1 Odelsrett

Med hjemmel i forskriftens § 5 er det gitt unntak for konsesjonsplikt etter lovens § 3. Dette unntaket gir en produsent med odelsrett til en eiendom med svine- eller fjørfeproduksjon, mulighet til å videreføre driften på en eiendom han drev før odelsovertakelsen. Produsenten må søke Fylkesmannen om et slikt unntak. Landbruksdirektoratet er klageinstans.

Dersom den samlede produksjonen på de to gårdene overstiger konsesjonsgrensen, må den som overtar gården på odel ha drevet ervervsmessig produksjon på sin egen gård i ti år for å kunne få innvilget unntak fra konsesjonsplikten. Det må også ha vært ervervsmessig produksjon på eiendommen produsenten overtar. Normalt vil innvilgelse at et slikt unntak medføre at produsenten får tillatelse til å produsere opp til konsesjonsgrensen på hver av eiendommene. Dersom et unntak gis, må produksjonene fortsatt foregå på de respektive eiendommene.

Fylkesmannen har mulighet til å dispensere fra tiårskravet, men det presiseres at en slik dispensasjonsadgang skal være snever. Fylkesmannen må vurdere en slik dispensasjon

etter en konkret helhetsvurdering. Et eksempel kan være ved akutt sykdom. I tillegg bør det vurderes hvor lang periode det har vært drevet egen ervervsmessig produksjon. En periode på nærmere ti år sammen med en akutt sykdom, kan for eksempel være tilstrekkelig til å innvilge dispensasjon.

Landbruksdirektoratet har registrert tilfeller hvor man på en landbrukseiendom med svine- eller fjørfeproduksjon planlegger å skille ut en mindre del av eiendommen til et familiemedlem. På den fraskilte eiendommen planlegges det etablering av produksjon av svin eller fjørfø med sikte på å overta den eiendommen man har odelsrett til, konsesjonsfritt etter ti år. Slike tilpasninger er i strid med regelverkets intensjoner. Bestemmelsen skal i utgangspunktet avhjelpe produsenter som allerede driver med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på en landbrukseiendom slik at produsenten ikke nødvendigvis må oppgi egen produksjon selv om han overtar en landbrukseiendom med tilsvarende produksjon, på odel.

I denne forbindelse understrekes det at forskriftens § 5 første ledd er en *kan*-regel, og det er således opp til forvaltningens skjønn å gi slike unntak. Det forutsettes at rene regelverkstilpasninger ikke bør gi mulighet for unntak. Det vil si at unntaksbestemmelsen i forskriftens § 5 første ledd ikke kan benyttes i tilfeller som nevnt i avsnittet over.

6.2 Ekteskap/samboerskap

I forskriftens § 5 andre ledd er det gitt hjemmel til at to personer skal kunne videreføre driften av sine respektive ervervsmessige produksjoner ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap. Partene kan da samarbeide både praktisk og økonomisk om produksjonene. Det presiseres at produksjonene må foregå på de respektive eiendommene, og at man ikke åpner for at produksjonene fysisk skal kunne slås sammen til én stor produksjonshet. Normalt vil innvilgelse av et slikt unntak medføre at begge produsentene kan produsere opp til konsesjonsgrensen på *hver sin* eiendom.

Produksjonen hver av partene har fra før, må ha vært drevet ervervsmessig i minimum tre år for at forskriftens § 5 andre ledd skal kunne benyttes. Det er ikke gitt dispensasjonsadgang fra treårskravet.

Ektefeller/samboere som ikke har drevet konsesjonsregulert produksjon tre år forut for inngåelse av ekteskap eller samboerskap har anledning til å starte opp hver sin konsesjonsregulerte produksjon på hver sin eiendom. Forutsetninger og begrensninger som er gitt i lovens § 3, gjelder da på lik linje for disse ektefellene eller samboerne som for enhver annen produsent. Dette medfører at de ikke kan samarbeide i større grad enn det som er tillatt for andre produsenter. Det vises til rundskrivets kapittel 5.2 for nærmere omtale av dette.

7. Vilkår for å få konsesjon

Av lovens § 4 fremgår det at konsesjon kan gis under visse forutsetninger:

«§ 4. *Vilkår for å få konsesjon*

Konsesjon kan gis dersom søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjonsregulert produksjon, eller etablerer purkering. Departementet kan sette vilkår for

å gi konsesjon.

Departementet kan i særlige tilfeller gi konsesjon selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

Søknad om konsesjon kan avslås dersom søkeren grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i denne loven eller vedtak gjort i medhold av loven.»

For å få konsesjon, stiller loven som vilkår at søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjon, eller etablerer purkering. Dette innebærer at det ikke vil bli innvilget konsesjon til annet enn overtakelse eller leie av produksjoner som har fått innvilget konsesjon etter gjeldende regler. Dette fremgår av lovens forarbeider. Med overtakelse menes alle typer for overtagelser, for eksempel kjøp eller odel. Loven åpner ikke for at størrelsen på konsesjonen kan økes ved overtakelse eller leie. Etablering av purkeringer kommer i en særstilling, og vil bli nærmere omtalt i kapittel 9.

Dersom produsenter søker om konsesjon ut over konsesjonsgrensene på andre vilkår enn overtakelse eller leie av anlegg med konsesjon, skal det som den klare hovedregel gis avslag. Det må ses hen til lovens formål; å legge til rette for spredning av produksjonen ved å regulerte produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.

Søknadsskjema om konsesjon er utarbeidet av Landbruksdirektoratet, og finnes på direktoratets nettside. Søknaden skal sendes til kommunen. Kommunen innstiller og sender saken videre til Fylkesmannen, som behandler søknaden. Ved behandling av søknaden skal Landbruksdirektoratet stå som kopimottaker av vedtaksbrevet.

7.1 Konsesjon i særlige tilfeller

I lovens § 4 andre ledd er det gitt adgang til å gi konsesjon i «særlige tilfeller», der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Særlige tilfeller betraktes som et minstevilkår, noe som betyr at behovet for konsesjon må være tungtveiende eller sjeldent forekommende. Adgangen til å gi konsesjon etter lovens § 4 andre ledd skal altså være snever. Det er lagt til grunn at det kun bør gis konsesjon der det foreligger særlige forhold knyttet til driften, og ikke til produsenten som person. Med dette menes at det ikke bør gis konsesjon på bakgrunn av for eksempel sosiale forhold, medisinske problemer eller liknende. Forhold som kan kvalifisere til å få innvilget konsesjon for ett enkelt år kan være saneringer på grunn av sykdom i besetningen, brann og liknende, se Ot.prp. nr. 94 2002-2003. For å kunne innvilge midlertidig konsesjon i slike tilfeller, skal det økonomiske tapet ikke være dekket av andre ordninger. Med driften menes her svine- og fjørfeproduksjonen.

Videre vil det i medhold av denne bestemmelsen i særlige tilfeller kunne gis konsesjon til etablering av nødvendig husdyrhold til undervisning eller forskningsformål. Praktiseringen av konsesjon til undervisning eller forskningsformål skal imidlertid også håndheves strengt. Husdyrhold til disse formålene skal som hovedregel skje innenfor konsesjonsgrensene.

Forhold mellom produsenter og private aktører som for eksempel slakterier, rugerier eller fôrleverandører, vil normalt ikke være grunnlag for å gi konsesjon etter lovens § 4 andre ledd. Et eksempel kan være forhold på slakteriet som medfører at slaktedato forskyves fra ett år til et annet. Dette anses normalt som et forhold mellom produsenten og slakteriet, som ikke berører husdyrkonsesjonsregelverket.

Økonomiske hensyn skal normalt ikke vektlegges i en vurdering av om det foreligger særlige tilfeller. Økonomiske forhold vil være et argument flere produsenter kan påberope seg og vil derfor normalt hverken være tungtveiende eller sjelden forekommende.

7.2 Avslag på søknad om konsesjon

I følge lovens § 4 tredje ledd kan en søknad om konsesjon avslås dersom søkeren «grovt eller gjentatte ganger» har overtrådt bestemmelser i loven eller vedtak gjort i medhold av den. Det presiseres at det må foreligge dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den før konsesjon kan avslås etter denne bestemmelsen. Bakgrunnen for at det i loven heter «kan» avslås, og ikke «skal» avslås, er for å gi rom for skjønnsutøvelse. Et moment av betydning for skjønnsutøvelse vil være hvor lang tid det er gått siden lovbruddet fant sted. Denne bestemmelsen innskrenker ikke muligheten for å gi avslag etter første ledd.

8. Konsesjonspliktig produksjon

8.1 Produksjon over to år

Forskriftens § 2 forklarer toårsregelen:

«§ 2. *Produksjon over to år*

Det er tillatt å overstige konsesjonsgrensen eller innvilget dyretall med inntil 15% ett år, mot tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Det er alltid de to siste årene som vurderes i sammenheng.»

Bestemmelsen åpner for at det kan produseres inntil 15 % over konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon ett år, dersom det gjøres tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Med ett år menes ett kalenderår. Dersom en produsent har produsert *inntil* 15 % over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon ett år, må eventuell oppfølging avventes til året etter. Dersom produksjonen da ikke er redusert tilsvarende, skal det reageres med å ilegge standardisert erstatning. Bestemmelsen åpner ikke for å øke produksjonsomfanget ett år på bakgrunn av at produksjonen året før var under konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon.

Dersom overproduksjonen overstiger 15 % ett år, skal det reageres umiddelbart for all produksjon ut over 15 % over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon. Toårsregelen gjelder fremdeles for de første 15 % av overproduksjonen.

Av forskriftens § 2 første ledd andre punktum, følger at det alltid er de to siste årene som skal ses i sammenheng. Dette innebærer at man ved vedvarende overproduksjon må se år én i sammenheng med år to, år to i sammenheng med år tre, år tre i sammenheng med år fire og så videre. Vi viser til regneeksempel 1 og 2 i kapittel 12.4.3.

Ved produksjon ut over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon i år der grensene i forskriftens § 1 endres, tar man utgangspunkt i konsesjonsgrensen for år én når kravet til reduksjon i det påfølgende året skal beregnes. Ved produksjon over grensen/innvilget konsesjon året før økningen, skal kravet til reduksjon beregnes i *prosent av den gamle grensen*. Dette kan vises med et eksempel. En slaktekyllingprodusent uten konsesjon har

en overproduksjon på 15 % i 2014 (161 000 dyr). Kravet til reduksjon i 2015 blir da på 21 000 dyr. Det betyr at denne produsentens produksjon ikke kan overskride $280\,000 - 21\,000 = 259\,000$ slaktekyllinger i 2015.

Eksempel på overproduksjon

Kyllingprodusent Jensen har ikke konsesjon, men produserer et år 290 000 slaktekyllinger, 10 000 dyr over konsesjonsgrensen. For å unngå standardisert erstatning må Jensen redusere antallet slaktekyllinger til 270 000 det påfølgende året. Dersom produksjonen kun reduseres til 275 000 slaktekyllinger, skal det reageres mot de 5 000 slaktekyllingene Jensen har produsert for mye over toårsperioden.

For flere eksempler på overproduksjon, se kapittel 12.4.3.

8.2 Omlegging av produksjonen for produsenter med konsesjon

Det er mulig å legge om produksjonen innenfor innvilget antall konsesjonsenheter. Bestemmelsen er gitt i forskriftens § 6:

« § 6. *Omlegging av produksjonen innenfor innvilget antall konsesjonsenheter*

Produsenter med innvilget konsesjon kan fritt legge om produksjonen til et annet dyreslag enn det opprinnelig ble gitt konsesjon på. Ved omlegging benyttes det opprinnelig vedtatte antallet dyr som utgangspunkt, justert med det til enhver tid gjeldende forholdstallet for dyreslaget som ønskes produsert.»

Hensikten med regelen i § 6 er å gjøre det mer fleksibelt for produsenter som har innvilget konsesjon på flere dyreslag. Dette ved at de fritt kan justere omfanget av det ene eller det andre dyreslaget uten å søke konsesjon om det. Det understrekes at omlegging ikke gir grunnlag for økt konsesjon.

Forholdstallene i forskriftens § 3 må legges til grunn ved omregning fra antall dyr til konsesjonsenheter. Antallet dyr produsenten har fått innvilget i konsesjonsvedtaket vil fremdeles gjelde, men produsenten kan nå fritt produsere på hvilket dyreslag som ønskes, uten at dette må søkes om på forhånd.

Dersom forholdstallet for dyreslaget man har innvilget sin konsesjon på endres, påvirkes antall konsesjonsenheter produsenten totalt kan produsere. Har man lagt om fra det opprinnelige dyreslaget til et annet, er det viktig å være oppmerksom på at regelverksendringer av forholdstall (som følge av at grenser økes), kan kreve at man må redusere dagens produksjon.

Ved omlegging fra innsatte dyr (avlspurker og/eller verpehøner) til slaktedyr (slaktegris, slaktekylling og/eller kalkun), vil produsenten ha anledning til å ha innsatte dyr inntil gitt konsesjon, slakte disse, og deretter slakte og omsette opp til gitt konsesjon samme år. Dersom man eksempelvis har konsesjon for 8 000 verpehøns, tilsvarende 2 240 konsesjonsenheter, og legger om produksjonen til slaktegris etter seks måneder, får man følgende resultat; første halvår kan man ha 8 000 verpehøns til enhver tid. Når alle verpehønene er slaktet eller destruert, kan det deretter slaktes og omsettes inntil 2 240 slaktegris andre halvår.

Ved omlegging fra slaktedyr til innsatte dyr, må produksjonen med innsatte dyr tilpasses størrelsen på slaktedyrproduksjonen det året man legger om. Her er det med andre ord ikke anledning til å ha en høyere produksjon det året det legges om. Dersom man går ut fra en konsesjon på 2 240 enheter, og legger om produksjonen fra slaktegris til verpehøns får man følgende resultat; dersom det første halvår har blitt slaktet 1 280 slaktegriser, kan man ha 4 000 verpehøns innsatt til enhver tid andre halvår (tilsvarende 1 120 konsesjonsenheter).

Ved omlegging fra en type slaktedyr til en annen skal samlet driftsomfang for begge produksjoner være innenfor konsesjonsgrensen.

Ved omlegging mellom verpehøner og avlspurker kan overgangen skje gradvis ved at en reduserer det eksisterende dyreslaget samtidig som man gradvis øker det andre dyreslaget. Antallet innsatte dyr til enhver tid av året kan ikke være høyere enn konsesjonsgrensen.

Prinsippene over gjelder også for produsenter uten konsesjon.

Eksempel på omlegging av konsesjon

En produsent har konsesjon på 350 000 slaktekyllinger, men ønsker å dele opp produksjonen slik at halve produksjonen utgjør slaktekylling, og resten utgjør verpehøner.

$$350\,000 \times 0,0075 = 2\,625$$

Produsenten har på omleggingstidspunktet konsesjon til å produsere 2 625 konsesjonsenheter. Halve produksjonen skal være verpehøner.

$$2\,625 / 2 = 1\,312,5 \text{ konsesjonsenheter}$$

$$1\,312,5 / 0,28 = 4\,688 \text{ verpehøner}$$

Hvis produsenten legger om halve produksjoner til verpehøner, kan det produseres 4 688 verpehøner og 175 000 slaktekyllinger på gården.

9. Purkeringer

Med purkering menes et driftsopplegg der en produsent med en besetning av avlspurker (nav), leier ut høydrektige avlspurker til flere produsenter (satellitter) for smågris eller kombinert produksjon, jf. forskriftens § 4. Den enkelte produsent i purkeringen har et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra eget svinehold.

9.1 Vilkår og konsesjonsgrenser for purkeringer

Vilkår for produsenter i purkering er angitt i forskriftens § 7:

«§ 7. Vilkår for purkeringer

Avlspurkene skal eies av navet, og smågrisene skal eies av satellittene. Etter avvenning skal avlspurkene tilbake til navet. Det skal ikke foregå grising i navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet ut over det som er nødvendig til rekruttering.

Nav og satellitter kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.

Navet plikter å rapportere til Fylkesmannen hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringer, og hvor mange avlspurker den enkelte satellitt skal leie fra navet.»

En avlspurke i en purkering (nav eller satellitt) reguleres som innsatte dyr, jf. forskriftens § 1, og utgjør 40 konsesjonsenheter, jf. forskriftens § 3.

Satellitter i purkering

Det er innført en særskilt grense for konsesjonsfri drift for svineproduksjon i satellitter i purkeringer. Det er tillatt for en satellitt i purkering å ha inntil 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2 100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år, jf. forskriftens § 1. I praksis innebærer dette en konsesjonsgrense for purker i satellitter på 2 120 konsesjonsenheter (53*40).

Produsenter som driver satellitt eier smågrisen som blir født, mens avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning. Avlspurkene tilhører navet.

Nav i purkering

Navene er i utgangspunktet underlagt den generelle konsesjonsgrensen. Det kan imidlertid innvilges konsesjon for inntil 450 avlspurker i navet, jf. forskriftens § 1. Søknadskjema er utarbeidet av Landbruksdirektoratet.

For navet er det tillatt med nødvendig rekruttering. Det betyr at det er anledning til å kjøpe gris for å føre fram disse til avlspurker i navet, men det er ikke tillatt med egen smågrisproduksjon i navet for fremføring til rekruttdyr.

En viss utslakting av ungpurker (gris som ikke har hatt kull) i navet er tillatt. Med dette menes at de dyrene som av naturlig årsak ikke skal benyttes i purkeringen kan utrangeres. Slaktegrisproduksjon i navene er derimot ikke tillatt. Ungpurker som omsettes eller slaktes skal regnes som én slaktegris, det vil si én konsesjonsenhet. Dette betyr at ungpurker som omsettes eller slaktes, skal inkluderes i navets produksjon.

9.2 Samarbeid i purkeringer

I henhold til forskriftens § 7 kan ikke nav og satellitter ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner. Satellittene kan ikke gå inn som medeiere der de får eierinteresser eller noen form for økonomiske interesser i navets produksjon. Den enkelte satellitt i en purkering må ha et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra svineholdet.

Bestemmelsen om samarbeid i lovens § 3 gjelder også for purkeringer.

9.3 Søknadsprosedyre

Ved etablering av purkeringer eller endringer innen eksisterende purkeringer må det sendes inn søknad til Fylkesmannen. Egne søknadskjema som ligger på Landbruksdirektoratets hjemmeside skal benyttes for å søke om etablering. I søknaden skal det fremgå hvilke produsenter som er satellitter i purkeringen. Det skal også opplyses om størrelsen på produksjonen både i navet og i satellittene. Endringer i purkeringen skal rapporteres fortløpende av navene til Fylkesmannen, som igjen innrapporterer til Landbruksdirektoratet.

Ved tildeling av konsesjon for nav må følgende vilkår inn i vedtaket til søkeren

- Det kan ikke påregnes innvilgelse av konsesjon for navets anlegg dersom purkeringen opphører.
- Navet og satellittene i purkeringen kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.

- Det skal ikke foregå grising ved navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet ut over det som normalt regnes som nødvendig antall dyr til rekruttering ut fra tillatt driftsomfang i anlegget. Avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning.
- Navet plikter å innrapportere til Fylkesmannen hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringen, og hvor mange purker den enkelte satellitt leier fra navet. Dette gjelder både ved etableringen av purkeringen, og ved eventuelle endringer i hvilke besetninger som deltar i driftsopplegget. Rapporteringsplikten omfatter også satellitter som har driftsomfang under konsesjonsgrensen.

10. Bortfall av konsesjon

I lovens § 5 fremgår det når konsesjon kan falle bort:

«§ 5. *Bortfall av konsesjon*

Dersom det de ti siste årene ikke har vært ervervsmessig produksjon av svin eller fjørfe på det gårds- og bruksnummer som konsesjonen tilligger, bortfaller konsesjonen.

Ved tvil om konsesjonen er bortfalt etter første ledd kan den som vurderer å benytte konsesjonen kreve at departementet tar bindende stilling til spørsmålet. Departementets avgjørelse i slike saker regnes som enkeltvedtak.»

En konsesjon skal ikke være en evigvarende rettighet, som beholdes uavhengig av om konsesjonsinnehaveren produserer eller ikke. Dersom det ikke har vært drevet ervervsmessig hold av svin eller fjørfe på eiendommen de siste ti årene, skal konsesjonen falle bort. Dette følger av lovens § 5 første ledd.

Forvaltningen må i det konkrete tilfelle vurdere hva slags produksjon som kan karakteriseres som ervervsmessig. Vesentlige momenter i denne vurderingen er produksjonens omfang og om produksjonen er en del av næringen på landbrukseiendommen.

En ubenyttet konsesjon faller bort av seg selv ved utløpet av tiårsfristen, uten forutgående enkeltvedtak. Denne bestemmelsen har ikke tilbakevirkende kraft. Det er Fylkesmannen som har ansvar for å kontrollere om det produseres på gjeldende konsesjoner og melde fra til Landbruksdirektoratet om eventuelle bortfall. Informasjon fra søknad om produksjonstilskudd og Leveransedatabasen kan brukes for å undersøke produksjonsomfang på gjeldende konsesjoner.

Lovens § 5 andre ledd gir den som vurderer å benytte en konsesjon krav på forhåndsavklaring av sin rettsstilling. Den enkelte kan få bindende avgjort om konsesjonen er bortfalt eller ikke før ny produksjon starter opp etter lengre tids opphold. Fylkesmannen må i disse tilfeller fatte et enkeltvedtak.

11. Opplysningsplikt og kontroll

Reglene knyttet til opplysningsplikt og kontroll følger av lovens § 6:

«§ 6. *Opplysningsplikt og kontroll*

Etter pålegg fra departementet plikter produsenten å gi de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å føre kontroll med at loven og vedtak gjort i medhold av den, blir overholdt. Departementet kan kreve adgang til anlegg for å føre kontroll med produksjonen.

Produksjonen anses som konsesjonspliktig dersom produsenten etter pålegg fra departementet ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter § 3.»

Lovens § 6 første ledd gir hjemmel til å føre kontroll med at husdyrkonsesjonsregelverket overholdes. Opplysningsplikten inntreer etter pålegg fra Fylkesmannen, og knytter seg til de opplysninger og dokumenter som er *nødvendige* for å kunne kontrollere om produksjonen er i samsvar med husdyrkonsesjonsregelverket. Hva som regnes som nødvendig vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Eksempler er dokumentasjon av opplysninger gitt i søknad om produksjonstilskudd, ligningsoppgaver, driftsregnskap, bokføring, avregninger, kvitteringer for innkjøp av dyr og fôr og så videre.

Fylkesmannen gis også hjemmel til å kreve adgang til anlegg for å føre kontroll jf. § 6 første ledd, andre punktum. Med anlegg menes bygninger eller deler av bygninger der det foregår svine- og fjørfeproduksjon. Installasjoner for utendørsproduksjon omfattes også.

I følge lovens § 6 andre ledd utløses konsesjonsplikt dersom produsenten etter pålegg fra Fylkesmannen ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3. Dette innebærer at det her foreligger omvendt bevisbyrde. Det er altså produsenten som må dokumentere at det produseres i henhold til regelverket. Det presiseres at forvaltningen kun skal benytte denne hjemmelen til å snu bevisbyrden i de tilfeller hvor forvaltningen har konkrete mistanker om at det foreligger forhold i strid med lovens § 3.

Det understrekes videre at selv om produsentene ikke klarer å godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3, fører det ikke uten videre til den konklusjonen at konsesjonsplikt inntreer. Forvaltningen har under enhver omstendighet en selvstendig plikt til å opplyse saken så godt som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Imidlertid kan det etter omstendighetene være en indikasjon på regelverksbrudd dersom produsentene selv ikke klarer å bevise at de driver lovlig.

Ved pålegg om å gi ut opplysninger skal det opplyses om hjemmelen for pålegget, jf. forvaltningsloven § 14. Dersom den pålegget retter seg mot, mener at han eller hun ikke har plikt eller lovlig tilgang til å gi opplysningene som etterspørres, kan han eller hun klage. Mer om klageadgang ved pålegg om å gi ut opplysninger i kapittel 13.2.

11.1 Om kontroll av foretak med eggproduksjon

Den standardiserte erstatningen ilegges per dyr, og det skal ikke ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger hos den samme produsenten. Verpehøner kan stå i produksjon i mer enn ett år. Ved ileggelse av standardisert erstatning for en vedvarende overproduksjon er det derfor en mulighet for at det ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger. Kontrollen av verpehøns må derfor baseres på både innsett og på år.

Ved en vurdering av å ilegge en eggprodusent standardisert erstatning, er det nødvendig å be om dokumentasjon fra produsenten for å kartlegge innsettenes varighet. Produsenten kan da fremlegge kopi av bilag for utrangering av høner og innkjøp av nye unghøner. På denne måten kan produsenten bevise at det var de samme hønene som stod i produksjon ved to ulike søknadsomganger.

Dette kan vises med et eksempel: Produsent Knudsen har ikke konsesjon, og har søkt om produksjonstilskudd for henholdsvis 7550, 7500, 7550 og 7250 verpehøns på talletidspunktene 1/1-15, 31/7-15, 1/1-16 og 31/7-16. I LEV002 vil det høyeste tallet legges til grunn, og Knudsen er derfor oppført med 7550 verpehøns for både 2015 og 2016. Altså er han over konsesjonsgrensen to sammenhengende år. Produsenten har ikke blitt ilagt standardisert erstatning tidligere. For å være sikker på at det ikke ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger, ber man Knudsen sende inn bilag for utrangering av høner og innkjøp av unghøner. Det viser seg at Knudsen utrangerte et innsett 17/8-15, og fikk levert 17 ukers unghøner 18/10-15. Det er derfor klart at det her ikke er snakk om det samme innsettet når man ser på årene 2015 og 2016. Man kan derfor ilegge Knudsen standardisert erstatning for innsettet som stod inne i 2015. Innsettet som ble satt inn 18/10-15, som er større enn konsesjonsgrensen, skal Knudsen ha mulighet til å redusere for i 2017. Man må derfor avvente 2017-tallene før man gjør noe med overproduksjonen som fant sted i 2016.

11.2 Om kontroll av foretak med kombinert svineproduksjon

Ved kombinert produksjon må antall avlspurker ses i sammenheng med antall slaktegris som omsettes og slaktes, slik at summen av innsatte dyr og omsatte/slaktede dyr ikke overstiger konsesjonsgrensen på noe tidspunkt av året. Videre vil det være anledning til å ha en høyere produksjon med avlspurker tidlig på året, og redusere antallet innsatte avlspurker etter hvert som det omsettes og slaktes flere slaktegriser ut over året.

Dette kan vises med et eksempel: En produsent med 70 innsatte avlspurker til enhver tid på året har anledning til å omsette og slakte 700 slaktegris i løpet av det inneværende året. Dersom det omsettes og slaktes 700 slaktegris i løpet av den første delen av året, kan det maksimalt settes inn 70 avlspurker den resterende tiden av året, og ikke 105 avlspurker, Dersom produsenten velger å slakte ut alle de 70 purkene, og etter nedslakting velger å produsere 2 100 slaktegris resten av året, er dette en lovlig tilpasning til reglene.

For å få en mest mulig riktig vurdering av om produksjonen av avlspurker og slaktegris har vært innenfor konsesjonsgrensene eller innvilget konsesjon, bør data fra flere produksjonstilskuddsomganger sammenstilles med slaktedata gjennom året. Det anbefales å legge det laveste antallet innsatte avlspurker til grunn. Her må Fylkesmannen likevel vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser hvis det er store avvik mellom søknadsomgangene.

Det er ulike satser for standardisert erstatning for avlspurker og slaktegris. Ved ileggelse av standardisert erstatning må derfor Fylkesmannen beregne hvor stor del av produksjonen som består av avlspurker og slaktegriser. Se kapittel 12.4.3 for et utfyllende regneeksempel.

12. Reaksjoner på ulovlig produksjon

12.1 Pålegg og tvangsmulkt

Lovens § 7 gir hjemmel for å gi pålegg og ilegge tvangsmulkt:

«§ 7. Pålegg og tvangsmulkt

Drives produksjon i strid med loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet gi pålegg om tiltak for å bringe den ulovlige produksjonen til opphør.

Departementet kan fastsette løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget etter første ledd, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.»

Tvangsmulkt benyttes ikke som reaksjon for handlinger som allerede har funnet sted, men fastsettes på forhånd i den hensikt å fremtvinge visse handlinger. Tvangsmulkten er ikke en straff, men et virkemiddel som skal gi den ansvarlige en økonomisk motivasjon for å etterleve konsesjonsmyndighetenes vedtak eller pålegg. Tvangsmulkten skal settes så høyt at det ikke lønner seg økonomisk for den ansvarlige å la være å gjennomføre de pålagte tiltak. Mulkten fastsettes derfor ut fra en vurdering av hvilken inntjening den aktuelle produksjonen har. Tvangsmulkten har virket etter sin hensikt dersom den ansvarlige innretter seg slik at vedkommende slipper å betale.

Ved påvisning av mer omfattende og alvorlige brudd på loven, bør det gis skriftlig pålegg om tiltak som innebærer at det ulovlige forholdet opphører. Dette gjelder for eksempel når produsenten produserer ut over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon. Tvangsmulkten er en dagmulkt som begynner å løpe dersom pålegget ikke er gjennomført innen fristens utløp. Pålegget skal inneholde et krav om at den ulovlige produksjonen opphører.

Ved fastsettelsen av tvangsmulktens størrelse må det foretas en skjønnsmessig vurdering ut fra de konkrete forholdene i saken. Relevante momenter i vurderingen vil blant annet være hvilken type pålegg som ikke er etterkommet og hvor alvorlig unnlattelsen av å etterkomme pålegget er i forhold til de hensyn som pålegget skal ivareta. Videre må det ses hen til hvor byrdefullt det vil være for den ansvarlige å etterkomme pålegget samt vedkommendes økonomiske evne. Ved pålegg om nedslakting kan et naturlig utgangspunkt være kronesatsene i forskriftens § 8. Tvangsmulkten skal ikke være mer inngripende enn nødvendig for å nå målet.

Det er Fylkesmannen som fastsetter tidsfrist for retting av det ulovlige forholdet. Fristens lengde skal fastsettes ut fra en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Ved fastsetting av fristen skal det legges vekt på at det skal være praktisk mulig for den pålegget retter seg mot å rette opp forholdet før tvangsmulkten begynner å løpe. Generelt bør det ikke gis lengre frist enn seks måneder. Fristen fastsettes til en konkret dato.

I tilfeller der det i ettertid viser seg umulig å oppfylle plikten innen fristen, kan det gis fristforlengelse. Søknad om fristutsettelse må være fremmet før den opprinnelige fristen er løpt ut. Ved vurderingen skal det da legges vekt på hvorvidt det er oppstått forhold som

den ansvarlige ikke har kontroll over. Er den ansvarlige selv å laste for at fristen ikke kan oppfylles, skal det ikke gis forlengelse av fristen.

Når en frist for å etterkomme et pålegg er oversittet, begynner tvangsmulkten å løpe. Mulkten skal innkreves for seks uker av gangen. Fylkesmannen skal ved særskilt brev til produsenten angi hvilket beløp som skal innbetales og sende kopi av dette brevet til Landbruksdirektoratet, som krever inn beløpet. Ubetalt tvangsmulkt skal inndrives etter reglene i tvangsfullbyrdelseslovens kapittel 7.

12.2 Gjennomføring av vedtak

Gjennomføring av vedtak omtales i lovens § 8:

«§ 8. Gjennomføring av vedtak

Departementet kan beslutte at vedtak gjort i medhold av loven kan gjennomføres for den ansvarliges regning.

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.»

Bestemmelsen gjelder direkte tvangsfullbyrdelse på den ansvarliges bekostning. Forvaltningen kan gripe inn og rette det ulovlige forholdet for den ansvarliges regning, dersom vedkommende ikke imøtekommer et pålegg om å bringe det ulovlige forholdet til opphør. Fylkesmannen har myndighet til å treffe nødvendige tiltak når den ansvarlige selv ikke gjør det, eller når det haster med tiltakene.

Når det er nødvendig for det offentlige å gripe inn med tiltak, vil det offentlige ha krav på å få dekket utgiftene til dette av den ansvarlige. Det forutsettes at tiltakene ikke er av mer inngripende art eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å nå det aktuelle mål. Utgangspunktet bør fortsatt være at det ulovlige forholdet primært skal rettes av den ansvarlige selv, og at dette motiveres gjennom varsel om at det vil bli ilagt tvangsmulkt dersom forholdet ikke rettes.

Vedtakene er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

12.3 Tilbaketrekking av konsesjon

Tilbaketrekking av konsesjon er omtalt i lovens § 9:

«§ 9. Tilbaketrekking av konsesjon

Ved grove eller gjentatte overtredelser av loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet helt eller delvis og varig eller midlertidig, trekke tilbake konsesjon gitt i medhold av § 2.»

Fylkesmannen har myndighet til å trekke tilbake en konsesjon etter denne bestemmelsen. Tilbaketrekking av konsesjon er et inngripende virkemiddel, og skal kun benyttes ved «grove» eller «gjentatte» overtredelser av regelverket. «Gjentatte» overtredelser betyr at produsenten for eksempel må ha produsert over konsesjonsgrensen gjentatte ganger. I vurderingen av hvor grov overtredelsen er, må det for eksempel ses på hvor stort omfanget av overtredelsen er. Det presiseres at det må foreligge rettskraftig dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den før konsesjonen kan trekkes tilbake.

Etter bestemmelsen er det flere måter å trekke tilbake konsesjonen på; «helt eller delvis og varig eller midlertidig». Det er opp til Fylkesmannen å vurdere de ulike alternativene.

12.4 Standardisert erstatning

12.4.1 Om standardisert erstatning

Loven sier følgende om standardisert erstatning:

«§ 10. *Standardisert erstatning*

Ved produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller tildelt konsesjon kan departementet pålegge den ansvarlige å betale en erstatning til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Ved fastsettelsen av erstatningen skal departementet ta utgangspunkt i den fortjeneste produsenten har hatt av den ulovlige produksjonen.

Erstatningen er tvangsgrunnlag for utlegg.»

Regelen gir Fylkesmannen hjemmel til å fatte vedtak om å pålegge *den ansvarlige* å betale erstatning til Omsetningsrådets særskilte fond for omsetningsavgift for henholdsvis egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Hvem som er den ansvarlige i en sak må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. En sak kan ha en eller flere ansvarlige.

Erstatningen skal være av en slik størrelse at ulovlig produksjon ikke lønner seg. Grunnlaget for erstatningsberegningen er fastsatt i forskriftens § 8. Vurderingen av om erstatningen skal ilegges baserer seg på om det er produsert ut over konsesjonsgrensen eller tildelt konsesjon. Det skal altså være en objektiv vurdering som legges til grunn. En subjektiv vurdering av om vedkommende har handlet uaktsomt eller forsettlig skal ikke finne sted.

For å kunne ilegge standardisert erstatning, stilles det krav til *klar sannsynlighetsovervekt*. Dette skyldes at erstatningen vil kunne få store økonomiske konsekvenser for den det gjelder, og forutsetter en lovovertrødelse. Klar sannsynlighetsovervekt er et beviskrav som er sterkere enn det alminnelige kravet på sivilrettslige områder. Beviskravet for klar sannsynlighetsovervekt innebærer at det er vesentlig mer enn 50 % sannsynlig at det foreligger et brudd på loven.

Leveransedatabasen er et offentlig register som alle slakterier plikter å innrapportere alt slakt til. Landbruksdirektoratet er ansvarlig for databasen. Opplysningene i databasen vil i de fleste saker være tilstrekkelig til at det med klar sannsynlighetsovervekt kan konstateres at det foreligger ulovlig produksjon innen slaktekylling-, slaktegris- og kalkunproduksjon.

Erstatningen skal kreves inn direkte hos produsenten, og er tvangsgrunnlag for utlegg. I henhold til forvaltningsloven § 16 skal produsenten få mulighet til å uttale seg før vedtak om erstatning fattes.

Den standardiserte erstatningen som blir innkrevd skal innbetales til Omsetningsrådet. Beløpene disponeres av Omsetningsrådet, og skal benyttes til markedsregulering av egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Landbruksdirektoratet inndriver den standardiserte erstatningen direkte fra produsenten, og overfører pengene til Omsetningsrådets kontonummer. Erstatningskravet kan motregnes i produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

Det skal fattes enkeltvedtak om standardisert erstatning. Her skal det framkomme hva ulovligheten går ut på, hvilket dyreslag det gjelder, beløp og utregnet erstatning.

Ved ileggelse av standardisert erstatning skal man bruke satsen som var gjeldende i det året overproduksjonen fant sted.

12.4.2 Forskriften om satser for standardisert erstatning

Satser for standardisert erstatning er omtalt i forskriftens § 8:

«§ 8. Standardisert erstatning

Drives produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller tildelt konsesjon ilegges standardisert erstatning etter følgende satser pr. dyr:

1. Slaktekylling kr 4
2. Kalkun kr 30
3. Verpehøne kr 90
4. Slaktegris kr 300
5. Avlspurke i konvensjonell drift kr 10 500
6. Avlspurke i satellitt i purkering kr 18 500
7. Avlspurke i nav i purkering kr 1 800

Ved produksjon av flere dyreslag, beregnes erstatningen forholdsmessig ut fra de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen.

Dersom antallet innsatte purker har oversteget konsesjonsgrensen for en kortere periode enn ett år skal erstatningen beregnes forholdsmessig ut fra periodens varighet.»

Forskriftens § 8 fastsetter satsene pr. ulovlig produserte dyr, og skal benyttes når overtredelse av loven har forekommet. Satsene er basert på den gjennomsnittlige fortjenesten per dyr (dekningsbidraget) ved produksjon i de ulike konsesjonsregulerte produksjonene.

Dersom en produsent har to konsesjonsregulerte produksjoner og produserer over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon, skal det beregnes standardisert erstatning etter de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen. For utregning av standardisert erstatning ved produksjon av flere dyreslag, viser vi til regneeksempelet i kapittelet om kombinert svinproduksjon.

Under følger andre eksempler på erstatningsberegning ved brudd på regelverket.

12.4.3 Eksempler på utregning av standardisert erstatning

Eksempel 1 (ett års overproduksjon)

Jensen driver slaktekyllingproduksjon, og hadde i 2016 en produksjon på 290 000 slaktekyllinger. Det vil si 10 000 slaktekyllinger over konsesjonsgrensen. Jensen har ikke konsesjon. For å unngå å bli ilagt standardisert erstatning for overproduksjonen i 2016, må Jensen redusere produksjonen i 2017 med minimum 10 000 slaktekyllinger.

Tallene for 2017 viser derimot at han hadde en produksjon på 277 000 slaktekyllinger, en reduksjon på kun 3 000 slaktekyllinger i forhold til konsesjonsgrensen. Jensen har derfor ikke redusert nok, og skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen i 2016, med korreksjon for reduksjonen i 2016. Det skal derfor ilegges standardisert erstatning for 7 000 (10 000 – 3 000) slaktekyllinger, med en sats på kroner 4,- per dyr. Den standardiserte erstatningen for overproduksjon i 2016 blir da på kroner 28 000,- (7 000*4).

Eksempel 2 (vedvarende overproduksjon)

Knudsen driver slaktegrisproduksjon, og har innvilget konsesjon på 2 200 slaktegriser. I 2015 hadde han en produksjon på 2 250 slaktegriser, altså 50 dyr over hans innvilgede konsesjon. For å unngå å bli ilagt standardisert erstatning for overproduksjonen i 2015, må han redusere produksjonen sin med minimum 50 slaktegriser i 2016.

Tallene for 2016 viser at han har produsert 2 300 slaktegriser, altså 100 dyr mer enn konsesjonen hans tilsier. Han har dermed hatt en sammenhengende overproduksjon på to år. Etter forskriftens § 2 er det alltid «de to siste årene som vurderes i sammenheng». Overproduksjonen som fant sted i 2015 skal det ilegges standardisert erstatning for, siden Knudsen ikke reduserte produksjonen sin i 2016. Knudsens overproduksjon i 2015 var på 50 dyr, og satsen for hver slaktegris var på kroner 300,-. Knudsen skal derfor ilegges en standardisert erstatning på kroner 15 000,- (50 * 300) for overproduksjon i 2015.

Når det gjelder overproduksjonen i 2016, skal Knudsen ha mulighet til å redusere produksjonen i 2017. En eventuell standardisert erstatning for overproduksjonen i 2016 skal derfor ikke ilegges før slaktetallene for 2017 er klare.

Eksempel 3 (produksjon med flere dyreslag)

Olsen produserer slaktekylling og kalkun, og har produsert følgende:

2015: 157 000 slaktekyllinger og 31 000 kalkuner

2016: 139 000 slaktekyllinger og 29 500 kalkuner

Én slaktekylling utgjør som kjent 0,0075 konsesjonsenheter, og én kalkun utgjør 0,035 konsesjonsenheter. Olsens totale produksjon for de to årene var derfor:

2015: $(157\,000 * 0,0075) + (31\,000 * 0,035) = 1\,178 + 1\,085 = 2\,263$ konsesjonsenheter

2016: $(139\,000 * 0,0075) + (29\,500 * 0,035) = 1\,043 + 1\,032 = 2\,075$ konsesjonsenheter

Olsen har ikke konsesjon, og produksjonen hans var derfor over konsesjonsgrensen i 2015 mens den var under konsesjonsgrensen i 2016. I 2015 hadde Olsen en overproduksjon på 163 konsesjonsenheter, mens produksjonen i 2016 var på 25 konsesjonsenheter *under* konsesjonsgrensen. Olsen skal derfor ilegges standardisert erstatning for $163 - 25 = 138$ konsesjonsenheter.

Siden produksjonen består av to ulike dyreslag, skal den standardiserte erstatningen ilegges forholdsmessig ut fra de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen. Dette følger av forskriftens § 8, andre ledd. Fordelingen av dyreslagene skal beregnes **for det året overproduksjonen fant sted**, altså i 2015. Fordelingen mellom slaktekylling og kalkun beregnes slik:

157 000 slaktekyllinger x 0,0075 = 1 178 konsesjonsenheter

31 000 kalkuner x 0,035 = 1 085 konsesjonsenheter

Total produksjon 2015 = 1 178 + 1 085 konsesjonsenheter = 2 263 konsesjonsenheter

Andel slaktekyllinger = 1 178 / 2 263 = 0,52

Andel kalkuner = 1 085 / 2 263 = 0,48

Vi vet at det skal ilegges standardisert erstatning for 138 konsesjonsenheter. For å finne hvor mange av disse 138 konsesjonsenhetene som utgjøres av slaktekyllinger og hvor mange som utgjøres av kalkuner, gjør man følgende beregning:

Konsesjonsenheter slaktekylling = 138 * 0,52 = 71,76

Konsesjonsenheter kalkun = 138 * 0,48 = 66,24

Siden den standardiserte erstatningen skal ilegges per dyr, må man regne om konsesjonsenhetene til antall dyr. Man dividerer antall konsesjonsenheter av hvert enkelt dyreslag med forholdstallet for det enkelte dyreslaget:

Antall slaktekyllinger = 71,76 konsesjonsenheter / 0,0075 kyllinger/konsesjonsenhet = 9 568

Antall kalkuner = 66,24 konsesjonsenheter / 0,035 kalkuner/konsesjonsenhet = 1 893

For å beregne den standardiserte erstatningen, multipliseres deretter antall dyr med satsen for det aktuelle dyreslaget. **Man skal alltid benytte satsen som var gjeldende det året overproduksjonen fant sted.** I 2015 var satsen på kr. 4,- per slaktekylling og kr. 30,- per kalkun. Den standardiserte erstatningen beregnes slik:

9 568 kyllinger * kr. 4,-/kylling = kr. 38 272,-

1 893 kalkuner * kr. 30,-/kalkun = kr. 56 790,-

Kr. 38 272,- + kr. 56 790,- = kr. 95 062,-

Olsen skal ilegges standardisert erstatning på kr. 95 062,- for overproduksjonen som fant sted i 2015.

Eksempel 4 (kombinert svineproduksjon)

Som beskrevet i kapittel 11.2, må antall avlspurker ses i sammenheng med antall omsatte og slaktede slaktegriser ved kontroll av kombinert svineproduksjon. Her følger et eksempel på ileggelse av standardisert erstatning ved overproduksjon.

Produsent Andersen driver kombinert svineproduksjon, og har i 2015 og 2016 slaktet og omsatt henholdsvis 1 460 og 1 391 slaktegris. I tillegg søkte han om produksjonstilskudd til følgende:

Søknadsomgang	Antall avlspurker
Januar 2015	42
August 2015	44
Januar 2016	42
August 2016	40
Januar 2017	45

Ved å legge det laveste antallet avlspurker til grunn, ser vi at Andersens produksjon i 2015 var på 42 avlspurker og 1 460 slaktegris. I 2016 var produksjonen på 40 avlspurker og 1 391 slaktegris. Dette utgjør henholdsvis 2 300 konsesjonsenheter ($42 \cdot 20 + 1460$) og 2 191 konsesjonsenheter ($40 \cdot 20 + 1391$). Altså var det overproduksjon i begge årene.

Andersen skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2015. Overproduksjonen i 2016 har han mulighet til å redusere for i 2017, jf. forskriftens § 2 andre setning. Siden det her er snakk om produksjon av to produksjoner, må man beregne hvor stor andel hvert dyreslag utgjør av produksjonen.

$$\begin{aligned} \text{Avlspurker} &= (42 \cdot 20) / 2300 = 800 / 2300 = 0,3652 = 36,52 \% \text{ av produksjonen} \\ \text{Slaktegriser} &= 1460 / 2300 = 0,6348 = 63,48 \% \text{ av produksjonen} \end{aligned}$$

Vi vet at overproduksjonen i 2015 var på 200 (2300-2100) konsesjonsenheter, og det skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen. Vi må derfor finne hvor stor andel av *overproduksjonen* som utgjøres av avlspurker og slaktegriser.

$$\begin{aligned} \text{Avlspurker} &= 200 \cdot 0,3652 = 76,04 \text{ konsesjonsenheter} \\ \text{Slaktegriser} &= 200 \cdot 0,6348 = 129,96 \text{ konsesjonsenheter} \end{aligned}$$

Konsesjonsenhetene skal deretter omregnes til antall dyr, siden den standardiserte erstatningen er gitt per dyr.

$$\begin{aligned} \text{Antall avlspurker} &= 76,02 / 20 = 3,802 \\ \text{Antall slaktegriser} &= 126,96 / 1 = 126,96 \end{aligned}$$

Satsene for avlspurker og slaktegriser er, fra og med 1.1.2015, på kroner 10 500,- per dyr og kroner 300,- per dyr. Den standardiserte erstatningen blir her på kroner 76 434,- ($3,802 \cdot 10500 + 126,96 \cdot 300$).

Eksempel 5 (produksjon av smågris)

Hvis en produsent har hatt innsatte avlspurker over konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon, skal man etter forskriftens § 8 tredje ledd forholdsmessig beregne erstatningskravet etter antall dager de overproduerte purkene har stått inne. Ved beregningen tar man utgangspunkt i de standardiserte satsene i forskriften, og deler på antall dager overproduksjonen har vart. Følgende eksempel på utregning av erstatning der overproduksjonen av de innsatte purkene ikke har vart et helt år, kan benyttes.

En smågrisprodusent har 50 purker for mye, og disse har stått inne i til sammen 120 dager av året. Da skal erstatningen deles opp slik:

$$\begin{aligned} 50 \text{ purker} \cdot 10\,500 \text{ kr} &= 525\,000 \text{ kr (for 365 dager med overproduksjon)} \\ (525\,000 / 365) \cdot 120 &= 127\,603 \text{ kr (for 120 dager med overproduksjon)} \end{aligned}$$

12.5 Straff

Lovens § 11 inneholder en straffehjemmel:

«§11. *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bøter.»

Det er påtalemyndigheten som avgjør om det foreligger et straffbart forhold og hvorvidt det skal reises straffesak. Formålet med anmeldelsen er derfor å gi påtalemyndigheten grunnlag for å ta stilling til om etterforskning skal iverksettes.

13. Søknadsbehandling

13.1 Søknad om konsesjon

Produsenter som skal sende inn søknad om overtakelse eller leie av konsesjon, eller etablering av purkering, må benytte søknadsskjema utferdiget av Landbruksdirektoratet, jf. forskriftens § 10:

«§ 10. *Søknadsprosedyre*

Søknad skal fremsettes på søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet, og sendes kommunen. Kommunen forbereder saken og avgir innstilling til fylkesmannen. Vedtak fattes av fylkesmannen.»

Søknaden stiles til Fylkesmannen og sendes til kommunen, som utreder de forhold som kan ha betydning for vurdering av søknaden. Kommunen avgir innstilling til Fylkesmannen, som har myndighet til å fatte vedtak. Landbruksdirektoratet er klageinstans for Fylkesmannens vedtak, jf. forskriftens § 12.

13.2 Delegering

Fylkesmannens hjemmel til å behandle søknader og fatte vedtak etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen omtales i forskriftens § 11:

«§ 11. *Delegering*

Departementets myndighet etter lov om svine- og fjørfeproduksjonen delegeres til Landbruksdirektoratet og fylkesmannen. Dette gjelder ikke departementets myndighet etter lovens § 2 første ledd annet punktum.»

Landbruksdirektoratet og Fylkesmannen har med dette fått hjemmel til å være vedtaksinstans ved behandling av saker tilknyttet husdyrkonsesjonsregelverket. Landbruksdirektoratet og Fylkesmannen har derimot ikke fått hjemmel til å gi forskrift om konsesjonspliktens virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling. Denne kompetansen ligger hos departementet.

Fylkesmannen skal sende kopi av **alle** vedtak de fatter i medhold av husdyrkonsesjonsregelverket til Landbruksdirektoratet.

Det er viktig at Fylkesmannen ser husdyrkonsesjonsregelverket i sammenheng med regelverket for produksjonstilskudd i saker om samarbeid og driftsfellesskap. Det anbefales at Fylkesmannen i slike saker overtar behandlingen av søknad om produksjonstilskudd. Det vises her til vurdering av driftsfellesskap i rundskrivet *Kommentarer til forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket*.

13.3 Klage

Landbruksdirektoratet er klageinstans for vedtak fattet etter husdyrkonsesjonsregelverket, jf. forskriftens § 12 om klage:

«§ 12. *Klage*

Vedtak fattet av fylkesmannen kan påklages til Landbruksdirektoratet.»

Ved klage er det viktig at Fylkesmannen oversender **hele saken, inkludert all dokumentasjon** til Landbruksdirektoratet.

Klagefristen på vedtak er tre uker fra brevet er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd. Klagefristen ved pålegg om å gi ut opplysninger er straks når den pålegget angår er til stede, og ellers innen tre dager, jf. forvaltningsloven § 14. Klagen kan være muntlig.

Fylkesmannen skal opplyse om klageadgang i sine vedtak og pålegg.

Landbruksdirektoratet kan omgjøre vedtak i medhold av forvaltningsloven §§ 34 og 35.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hans Edvin Flugund
seksjonssjef

Therese Jeanette Mosti
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.